

#Green DealUA

квартальний огляд №1

УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС

січень-квітень 2022 року

Ресурсно-аналітичний центр
"СУСПІЛЬСТВО І ДОВКИЛЛЯ"

Асоціація
«Енергоефективні міста України»

УКРАЇНСЬКА
АКАДЕМІЯ
ЛІДЕРСТВА

ЖІНОЧИЙ
ЕНЕРГОКЛУБ
УКРАЇНИ

← ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Ресурсно-аналітичний центр
«СУСПІЛЬСТВО І ДОВКІЛЛЯ»

Асоціація
«Енергоефективні
міста України»

УКРАЇНСЬКА
АКАДЕМІЯ
ЛІДЕРСТВА

ЖІНОЧИЙ
ЕНЕРГОКЛУБ
УКРАЇНИ

ДЗИГА

PLATO

Даний документ був виготовлений за фінансової допомоги Європейського Союзу у межах проекту «Інтеграція сталого розвитку в Україні відповідно до Європейського зеленого курсу». Проект реалізується консорціумом громадських організацій, зокрема: ГО «ДІКСІ ГРУП», ГО «РЕСУРСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР «СУСПІЛЬСТВО І ДОВКІЛЛЯ», ДОБРОВІЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ-АСОЦІАЦІЯ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ МІСТА УКРАЇНИ», ГО «УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ ЛІДЕРСТВА», ГО «ЖІНОЧИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ КЛУБ УКРАЇНИ», ГО «ДЗИГА», ГО «ПЛАТО» під загальною координацією ГО «ДІКСІ ГРУП».

Відповідальність за зміст цього документа несе ГО «ДІКСІ ГРУП» і за жодних обставин зміст не може вважатися таким, що відображає позицію Європейського Союзу.

РЕЗЮМЕ

Ситуація із реалізацією Європейського зеленого курсу (ЄЗК) протягом січня-квітня 2022 року відзначалась певними перешкодами у зв'язку з початком повномасштабної війни РФ проти України та відповідною потребою переглянути наявні політики, а також підвищеною невизначеністю енергетичних ринків.

У зв'язку з цим можна виділити кілька основних тенденцій:

- Прискорення загального стратегічного курсу на декарбонізацію у перспективі до 2050 року;
- Посилення безпекових міркувань у функціонуванні енергетичних ринків, зокрема посилення політики диверсифікації для налагодження імпорту викопних палив неросійського походження;
- Інтенсифікація сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії;
- Посилення регулювання та в цілому державного втручання у функціонування ринків;
- Ризик згорання окремих природоохоронних та кліматичних ініціатив у зв'язку з підвищеними безпековими викликами;
- Перерозподіл фінансування із фондів ЄС.

Тенденції підвищення уваги до енергетичної безпеки полягають у розробленні пропозицій щодо обов'язкових мінімальних запасів газу, уможливлення спільних закупівель газу країнами ЄС, підвищенні контролю за критичною інфраструктурою та підтримка нових інфраструктурних проектів (навіть якщо вони стосуються викопних палив). Ці тенденції поєднуються із посиленням регулюванням енергетичних ринків, механізмами захисту від різкого зростання цін як промислових споживачів, так і домогосподарств, наданні тимчасової оперативної державної допомоги. З іншого боку, частиною безпекових заходів є посилення стимулів для ВДЕ, зокрема відновлюваних газів (біометану, водню), а також енергоефективності з метою заміщення споживання викопних палив – на підставі заходів, які відповідають попереднім стратегічним орієнтирам трансформації енергетичного сектору ЄС, зокрема кліматичним цілям.

Ситуація є складнішою у деяких інших сферах, зокрема у впровадженні кліматичних заходів, розвитку циркулярної економіки та охорони довкілля. Так, повномасштабне російське вторгнення на територію України призвело до продовольчої кризи, що порушило питання перегляду стратегії ЄС «Від ферми до виделки», а також відмови від більш амбітних цілей у галузі контролю пестицидів та збереження біорізноманіття.

Окрім того, зазначена вище потреба замістити викопні палива

російського походження та відповідні ринкові сигнали у короткий строк пошквалили дискусії щодо інтенсифікації вугільної генерації та відмову від планів згортання видобутку вуглеводнів на території країн ЄС, що раніше передбачалось у рамках кліматичної політики. Попри стурбованість цими тенденціями, екологічні громадські організації в ЄС у цілому активно підтримують Україну в її боротьбі проти агресії рф.

Водночас, попри численні виклики, довготерміновий курс політики ЄС на декарбонізацію та сталий розвиток залишається незмінним із слідуванням цілям 2050 року та навіть посиленням амбіцій до 2030 року. Одночасна потреба долати поточні виклики та вирішувати стратегічні задачі в рамках ЄЗК зумовили виділення додаткових коштів в рамках інструментів фінансування ЄС, зокрема програми NextGenerationEU. У подальшому очікується створення додаткових фондів в рамках подолання нових викликів ЄС, у т.ч. на виконання ініціативи REPowerEU. Посилена інтеграція України, зокрема потенційне набуття статусу країни-кандидата на вступ до ЄС, відкриває нові можливості для спільного подолання зазначених загроз, а також отримання додаткових джерел фінансування із європейських фондів.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

— **Включитися** у заходи посилення енергетичної безпеки ЄС: ініціатива залучення газосховищ України до формування обов'язкових запасів газу в ЄС; участь українських компаній у платформі для спільних закупівель газу; участь в інфраструктурних проєктах та розширення торгівлі для підтримки ліквідності на ринках газу та електроенергії.

— **Врахувати** нові підходи ЄС в регулюванні енергетичних ринків при захисті вразливих категорій споживачів та учасників ринків електроенергії та газу.

— **Переглянути** плани розвитку ВДЕ та інших альтернативних джерел енергії, зокрема водню, у післявоєнний період, як для внутрішнього попиту, так і з метою включення у загальноєвропейські ланцюжки створення доданої вартості.

— **Переглянути** плани із розробки та схвалення технічних регламентів з екодизайну та енергетичного маркування у відповідності до оновлених планів ЄС та акценту на продуктах, що характеризуються високим рівнем енергоспоживання.

— **Корегувати** середньо- та довгострокові стратегічні документи, враховуючи запропоновані Єврокомісією зміни у розгортанні пакету кліматичних ініціатив "Готові до 55".

— **Здійснювати** підготовку до пом'якшення впливу СВАМ на економіку України, у т.ч. через переговори про пільговий/особливий режим у рамках перехідного періоду, усвідомлюючи виключний і тимчасовий характер такого режиму.

— **Розробити** заходи забезпечення продовольчої безпеки в поточних умовах із можливістю переходу до сталого розвитку сільського господарства та продовольчої політики у післявоєнний період.

— **Системно** працювати з екологічною громадськістю в ЄС та його державах-членах, яка має значний вплив на прийняття рішень, з метою протидії появі суперечливих месиджів у контексті відмови від російської нафти та газу, пацифістських заяв та з метою забезпечення їх підтримки щодо вступу України до ЄС.

— **Використовувати** можливості для залучення фінансування із фондів ЄС, ініціюючи проєкти щодо «зеленої» відбудови як у наявних механізмах фінансування (наприклад, Horizon Europe), так і обґрунтовуючи потребу долучення до інструментів фінансування країн-кандидатів у майбутньому (наприклад, Instrument for Pre-Accession Assistance).

ЗАГАЛЬНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

У березні 2022 року відбувся неформальний саміт ЄС у Версалі, де основною темою обговорення були перспективи надання Україні статусу країни-кандидата.

Єврокомісією оприлюднено ініціативу REPowerEU, що закладе основи для перегляду низки політик ЄС з метою адресування безпекових викликів на фоні повномасштабної війни РФ проти України та енергетичної агресії проти країн ЄС.

Єврокомісією висунуто подальші пропозиції щодо перегляду фінансування заходів ЄЗК, зокрема програми NextGenerationEU, яка повинна взяти до уваги потреби фінансування заходів енергетичної незалежності ЄС нарівні із заходами загального економічного відновлення.

Відбулося кілька раундів посилення санкцій ЄС проти РФ, зокрема у лютому та квітні 2022 року із безпосередніми заходами щодо енергетичного сектору (вугілля, технології нафто- та газовидобутку) та потенційним поширенням на інші сфери.

ЕНЕРГЕТИЧНІ РИНКИ

Станом на початок 2022 року в ЄС спостерігалася доволі складна ситуація на енергетичних ринках, що пов'язано з рекордним зростанням цін та обмеженою пропозицією на ринках електроенергії та газу, високим рівнем невизначеності та викликами в сфері енергетичної безпеки.

Зазначені проблеми були початково адресовані Єврокомісією ще у попередньому кварталі, зокрема при [розробленні набору заходів \(toolbox\)](#) для реагування на різке зростання цін. Деякі пропозиції, які активно обговорювались протягом звітного кварталу, виносились на обговорення також на-

передодні, зокрема ідея спільних закупівель газу та обов'язкового заповнення газосховищ до кінця жовтня кожного року до певного рівня.

Подальше військове вторгнення РФ в Україну значно посилює невизначеність та негативні тенденції. Втім, це також сприяло пошуків діалогу щодо більш ефективних заходів для досягнення енергетичної незалежності ЄС від поставань з Росії, де заходи зі скорочення використання викопних палив та підвищення енергоефективності відігравали би ключову роль.

Основні події

У звітному періоді більшість заходів та законодавчих ініціатив в сфері розвитку та декарбонізації енергоринків були ухвалені переважно у зв'язку з російською агресією проти України та її наслідків ЄС. Частина цих заходів є тимчасовими та спрямованими або на повернення цінового регулювання на відповідних сегментах ринку або на надання допомоги його учасникам, які найбільше постраждали від економічних наслідків агресії. Тимчасові заходи регулювання покликані обмежити втрати для

ліквідності ринків, а також стримати проблему енергетичної бідності в ЄС, що в подальшому дозволить продовжити курс на лібералізацію та декарбонізацію ринків газу та електроенергії.

Інша частина заходів націлена на сприяння декарбонізації як більш довгостроковій відповіді на залежність від російських викопних палив, зокрема через активніше розгортання проєктів ВДЕ, більші амбіції в сфері виробництва та імпорту біометану та відновлювальних газів.

Перша з таких ініціатив – ухвалене Єврокомісією 8 березня [комюніке](#) «REPowerEU: Спільні європейські дії для більш доступної, безпечної та сталої енергетики», яким визначена можливість ЄС скоротити залежність від російського газу на 2/3 вже до кінця 2022 р. та повністю відмовитись від імпорту викопних палив із РФ до 2030 р.

Така ціль вимагатиме здійснити ряд короткострокових заходів (пом'якшення цінового шоку, фіскальні стимули, зобов'язання із заповнення сховищ, ініціатива спільних закупівель газу та функціонування відповідної платформи) та заходів для забезпечення довгострокової безпеки постачання і дотримання цілей ЄЗК (наращування імпорту скрапленого газу, виробництво відновлюваних газів, розвиток ВДЕ, декарбонізація тощо).

В рамках REPowerEU Єврокомісія також [надаватиме технічну експертизу](#) державам-членам ЄС щодо відмови від викопного палива російського походження та консультування у випадку цінових шоків. Станом на 6 квітня отримувати таку експертизу захотіли 17 країн ЄС.

Також Єврокомісія на виконання [Версальської декларації](#) випустила [комюніке](#) «Опції для невідкладних заходів та підготовки до наступного зимового сезону», в якому виклала можливі варіан-

ти короткострокових державних інтервенцій на ринках електроенергії та газу для посилення безпеки постачання та запобігання надмірному зростанню цін для кінцевих споживачів.

На ринку електроенергії Єврокомісія пропонує вжиття двох типів реагування: фінансових компенсацій та регуляторних заходів. Фінансові компенсації можуть надаватись безпосередньо кінцевим споживачам (через інструменти державної допомоги чи податкові пільги) або ж виробникам електроенергії, виробничі витрати яких зросли через зростання цін на викопне паливо. Регуляторні ж заходи можуть включати обмеження відпускної ціни електроенергії для тих видів генерації, які отримують надмірні прибутки через поточну ринкову ситуацію.

У контексті кризи на енергетичних ринках Єврокомісія 23 березня також ухвалила [Тимчасову кризову рамку в сфері надання державної допомоги](#), яка дозволить державам-членам ЄС надавати оперативну допомогу підприємствам, витрати яких зросли у зв'язку зі зростанням цін на енергоносії.

Рамкою передбачено можливість урядів надавати три види допомоги: надання прямої допомоги у розмірі до 400 тис. євро на компанію, підтримка ліквідності через державні гарантії та пільгові позики, цільова допомога у покритті витрат на енергоносії (зокрема, до 25 млн євро для енерговитратних галузей та до 50 млн євро для компаній у визначених секторах, таких як виробництво алюмінію та інших металів, скловолокна, целюлози, добрив, водню та іншої основної хімічної продукції). Для запобігання спотворенню ринків, Рамка пропонує низку запобіжників та обмежень у наданні допомоги, зокрема врахування принципу пропорційності, вимог сталого розвитку тощо.

Окремої уваги заслуговує інтенсифікація зусиль із забезпечення енергетичної безпеки ЄС в умовах російської агресії та складної ситуації на енергетичних ринках. 23 березня Єврокомісія [опублікувала](#) законодавчу пропозицію щодо внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/1938 та Регламенту (ЄС) № 715/2009 стосовно зобов'язання країн-членів ЄС щороку до 1 листопада заповнювати сховища природного газу на 90% від їх робочої потужності (80% у 2022 році) із рядом проміжних цільових показників та можливостям контролю з боку Єврокомісії.

Враховуючи те, що не всі держави-члени мають сховища, за-

пропоновано також механізм розподілу зобов'язань (*burden-sharing mechanism*), який може мати форму як двосторонніх, так і багатосторонніх домовленостей між державами-членами.

Змінами до Регламенту (ЄС) № 715/2009 пропонується запровадити процедуру сертифікації операторів газосховищ ЄС. Перевірка в межах сертифікації стосуватиметься відповідності оператора (зокрема факту його афілійованості з компаніями із третіх країн) інтересам та правилам безпеки постачання газу в ЄС.

В інфраструктурному аспекті, за звітний період енергетична безпека ЄС зміцнилась шляхом реалізації проекту газового [інтерконектора Польща - Литва](#) (GIPL), який з'єднав ринки країн Балтії та Фінляндії із внутрішнім ринком ЄС. Потужність інтерконектора за напрямком Литва-Польща складає 1,9 млрд куб. м на рік, за напрямком Польща-Литва – 2 млрд куб. м на рік.

Висновки

Ситуація на енергетичних ринках ЄС характеризується підвищенням заходів безпеки та диверсифікації, посиленням регулювання в умовах цінових шоків, а також одночасним посиленням політики декарбонізації, що у довгій перспективі сприятиме зменшенню імпортозалежності. Вторгнення РФ в Україну стало поворотною подією, що відобразилося на пропозиціях із посилення ролі Єврокомісії в забезпеченні безпеки та надійності функціонування ринків. Варто втім врахувати, що значна частина заходів поки існує на рівні пропозицій та вимагатиме подальшого затвердження.

Рекомендації

В поточній ситуації Україна може долучитися до заходів енергетичної безпеки ЄС, шляхом пропозиції включення українських сховищ газу до нових правил щодо обов'язкового накопичення запасів (наприклад, у рамках передбаченого *burden-sharing mechanism* - надавати потужності для країн, які не мають власних сховищ); брати участь у потенційних спільних закупівлях газу через спільну платформу; реалізовувати інфраструктурні проекти «спільного інтересу» (наприклад, побудова інтерконекторів та збільшення гарантованих потужностей на західних точках входу до ГТС) в рамках відповідних програм ЄС.

Також нові підходи до регулювання енергетичних ринків ЄС мають за доцільності бути використані для підтримки ліквідності на ринках газу та електроенергії України. В частині підтримки споживачів та окремих суб'єктів господарювання в нинішніх умовах, можливим є ініціювання на політичному рівні ідеї включення України до механізмів фінансування ЄС.

ВІДНОВЛЮВА ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ (ВДЕ)

З початку 2022 року країни ЄС стикнулися з високими та нестабільними цінами на енергоносії, а напад РФ на Україну лише ускладнив ситуацію. Це у значній мірі стимулювало увагу до збільшення споживання енергії з ВДЕ, зокрема заміщення викопних палив на водневій технології та біометан. Так, віце-президент Єврокомісії Франс Тіммерманс, який опікується ЄЗК, зазначив: для ЄС настав час подолати ресурсну вразливість і швидко стати більш незалежним у виборі енергоресурсів і такий вибір має бути з наголосом на ВДЕ.

Основні події

На початку березня Єврокомісія представила зазначену вище ініціативу [REPowerEU](#), що має на меті покінчити із залежністю ЄС від російських викопних палив до 2030 року. У секторі ВДЕ пропонується:

- наростити частку потужностей дахових сонячних установок, побутових вітроустановок, теплових насосів та впровадження дій з енергозбереження, щоб покращити енергоефективність будівель;
- спростити процедуру видачі дозволів, щоб прискорити реалізацію проєктів з ВДЕ та вдосконалити мережеву інфраструктуру в електроенергетиці;
- прискорити декарбонізацію промисловості шляхом переходу до електрифікації та відновлюваного водню, розширення низьковуглецевих виробничих можливостей;
- до 2030 року подвоїти цілі ЄС щодо виробництва біометану до 35 млрд кубометрів на рік, особливо з відходів агросектору;
- прискорити розробку нормативної бази для європейського ринку водню та розвитку інтегрованої газової та водневої інфраструктури, сховищ водню та портової інфраструктури, а також пілотні проєкти з виробництва та транспортування відновлюваного водню, виробленого у країнах-сусідах ЄС.

За [даними](#) Єврокомісії, щорічне виробництво додаткових 15 млн тонн відновлюваного водню на додачу до 5,6 млн тон, що передбачені в рамках пакету «Готові до 55» (Fit for 55), можуть замінити 25-50 млрд кубометрів імпорту російського газу вже до 2030 року.

Додатково, 21 березня Єврокомісія у рамках Інструменту технічної підтримки (Technical Support Instrument) [опублікувала](#) пропозицію для підтримки країн-членів ЄС, які приймають біженців з України та поступового припинення залежності країн від викопного палива з РФ. Зокрема, передбачається надання підтримки для диверсифікації поставок, прискореного переходу на ВДЕ та підвищення енергоефективності відповідно до ініціативи REPowerEU.

Висновки

В ЄС відбувається значне підвищення амбіцій щодо зростання споживання енергії з ВДЕ, особлива увага приділяється розвитку виробництва відновлюваних газів, зокрема біометану та водню. Наявні зобов'язання України в рамках Угоди про асоціацію та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства також передбачають стимулювання цієї сфери.

Рекомендації

В поточних умовах рекомендується забезпечити узгодження цілей стратегічних документів та проєктів (особливо Національного плану з енергетики та клімату до 2030 року, оновленої Енергетичної стратегії до 2050 року, Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 р., Водневої стратегії України) із відповідними тенденціями у ЄС – як для розвитку внутрішнього ринку виробництва і споживання відновлюваної енергії, так і включення у загальноєвропейські ланцюжки створення доданої вартості.

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

Станом на початок 2022 року в ЄС було запропоновано підвищити ціль 2030 року щодо енергоефективності до 39% (проти цілі 32,5% встановленої у 2018 році). Дана ціль передбачає перегляд Директиви 2012/27/ЄС з енергоефективності у рамках слідування загальній амбіції скорочення викидів на 55% від рівня 1990 року до 2030 року.

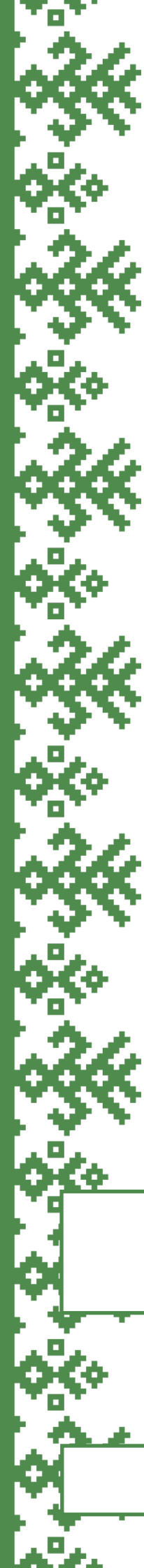
В заяві президентки Єврокомісії Урсули фон дер Ляєн у відповідь на припинення поставок газу до деяких країн-членів ЄС також наголошується на важливості інвестування у ВДЕ та енергоефективність. Більше того, відповідно до результатів опитування, проведеного у 27 країнах-членах ЄС у період 13-20 квітня 2022 року, спостерігається широка підтримка дій ЄС, спрямовані на позбавлення залежності від російського викопного палива. Зокрема, 85% опитаних виступають за вжиття заходів щодо підвищення енергоефективності будівель, транспорту та товарів.

Основні події

30 березня у рамках ЄЗК та відповідно до Плану дій щодо циркулярної економіки (Circular Economy Action Plan), Єврокомісія представила пакет пропозицій для просування екологічних товарів. Представлені пропозиції ґрунтуються на успіху існуючих правил ЄС щодо екодизайну, які сприяли значному скороченню енергоспоживання в ЄС та значній економії для споживачів.

За даними Єврокомісії, до 2030 року нові пропозиції можуть призвести до зниження споживання первинної енергії на 132 млн т н.е., що відповідає приблизно 150 млрд куб. м газу, що майже еквівалентно імпорту російського газу в ЄС.

У рамках даного пакету пропозицій, Єврокомісія представила комюніке щодо сталих товарів, Стратегію щодо екологічно чистої та циркулярної текстильної галузі та проект Регламенту про збут будівельної продукції.

Зокрема, комюніке щодо сталих товарів пропонуються кроки із промоції енергоефективності, ресурсоефективності, довговічності, надійності, ремонтпридатності, а також простоти в обслуговуванні, відновленні та переробці споживчих товарів. Крім того, пропозиція розширює існуючу систему екодизайну, щоб охопити якомога ширший діапазон товарів та розширити сферу застосування вимог, яким повинні відповідати товари. Встановлення критеріїв не лише щодо енергоефективності, а й щодо «циркулярності», зменшення впливу на довкілля та клімат призведе до більшої енергетичної та ресурсної незалежності ЄС та зменшить забруднення довкілля.

Більше того, Єврокомісія опублікувала [Робочий план](#) з екодизайну та енергетичного маркування на 2022-2024 роки. План охоплює як напрямок роботи над вимогами до нових товарів, так і ті вимоги, над якими тривала робота у попередні роки, зокрема щодо продуктів споживчої електроніки (смартфони, планшети, сонячні батареї).

Варто відмітити, що відповідно до плану, Єврокомісія має представити або ухвалити 38 переглянутих регламентів до кінця 2024 року. Зокрема, пріоритетом стануть прилади опалення та охолодження, а також перехід на оновлену систему енергетичного маркування. Оскільки ці товари мають найвище енергоспоживання серед усіх регульованих продуктів, такі кроки дозволять зробити суттєвий внесок у декарбонізацію будівель і реалізацію [Плану дій](#) щодо нульового забруднення.

Висновки

Таким чином, в ЄС триває активна робота над інтеграцією вимог щодо енергоефективності в ширшу рамку циркулярної економіки, ресурсоефективності, довговічності, ремонтпридатності продуктів. Оновлення вимог до екодизайну та енергетичного маркування різних груп товарів матиме безпосередньо вплив на споживання ресурсів.

Рекомендації

Відповідно до зобов'язань Угоди про асоціацію, Україна прийняла рамкові зміни до національного законодавства і продовжує транспозицію імплементаційних регламентів щодо вимог екодизайну та енергетичного маркування для окремих видів продуктів.

При розробці та схваленні технічних регламентів з екодизайну та енергетичного маркування рекомендується синхронізуватися із відповідним робочим планом ЄС та пріоритизувати роботу над технічними регламентами продуктів, що характеризуються високим рівнем енергоспоживання, зокрема повітряно-нагрівачів, охолоджувачів, високотемпературних промислових охолоджувачів та вентиляторних доводжувачів. За можливості, вимоги мають брати до уваги не лише характеристики енергоефективності, а й загального зменшення впливу продукту на довкілля середовище та клімат відповідно до принципів циркулярної економіки.

КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА

Протягом 2021 року ЄС впровадив низку заходів із реалізації кліматичних амбіцій ЄЗК. На початку року прийнято нову стратегію ЄС з адаптації до зміни клімату. 30 червня 2021 року ухвалено Європейський кліматичний закон, який закріпив зобов'язання щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року та проміжну мету щодо скорочення викидів парникових газів не менше ніж на 55% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року. 14 липня 2021 року Єврокомісія представила законодавчий пакет «Готові до 55», в якому розкрила докладне бачення втілення нових кліматичних амбіцій ЄС у всіх секторах економіки. На завершення року представлено законодавчі пропозиції зі скорочення викидів метану в енергетичному секторі, комюніке про сталі вуглецеві цикли. Збережен-

ня курсу на підтримку амбітних кліматичних цілей також актуалізувалося у зв'язку із COP-26 у Глазго, де ЄС зайняв проактивну позицію, зокрема і з питань залучення значних кліматичних фінансів.

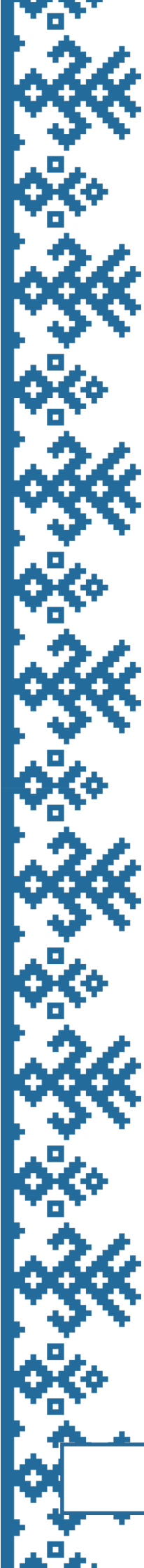
Активізація кліматичної політики спостерігалась і в Україні. Так, у липні 2021 року до Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату подано оновлений Національно-визначений внесок відповідно до Паризької угоди, який затвердив нову кліматичну ціль України – скоротити до 2030 року викиди парникових газів на 65% від рівня 1990 року. У жовтні 2021 року схвалено Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року та операційний план її реалізації у 2022-2024 роках.

Основні події

6 квітня прийнято [8-му Програму дій з довкілля](#) – юридично узгоджений спільний порядок денний ЄС щодо екологічної політики до 2030 року, яка визначає шість тематичних пріоритетних цілей, зокрема і з питань зміни клімату. Програма також окреслює умови досягнення пріоритетних цілей. Так, від зацікавлених сторін вимагається поступове скасування екологічно шкідливих субсидій, зокрема субсидій на викопне паливо, як на рівні ЄС, так і

на національному, регіональному та місцевому рівнях. Єврокомісія має представити механізм та індикатори моніторингу виконання програми та досягнення її цілей.

21 лютого Рада ЄС схвалила Висновки 6120/22 [«Кліматична дипломатія ЄС: прискорення реалізації результатів Глазго»](#), в яких наголошується на ключовій важливості кліматичної дипломатії та звернення ЄС до третіх країн щодо прискорення реалізації рішень COP-26 у 2022 році.

4 квітня Рада ЄС схвалила [Висновки 7728/22 щодо комюніке Єврокомісії про сталі вуглецеві цикли в аграрному та лісовому секторах](#). У висновках приділена увага системі сертифікації поглинання вуглецю, законодавча пропозиція щодо якої очікується наприкінці 2022 року. У [Висновках 6528/22 щодо роботи цивільного захисту з огляду на зміну клімату](#) від 3 березня Рада ЄС закликала адаптувати системи цивільного захисту до наслідків зміни клімату з точки зору запобігання, готовності, реагування та відновлення.

15 березня у рамках стандартної законодавчої процедури Рада ЄС [погодила](#) пропозиції («загальний підхід») щодо Регламенту про механізм вуглецевого коригування імпорту (СВАМ). Порівняно з початковою пропозицією Єврокомісії, Рада ЄС підтримала більшу централізацію управління СВАМ. Зокрема запропоновано, щоб новий реєстр декларантів (імпортерів) СВАМ був централізований на рівні ЄС. Рада ЄС також пропонує запровадити мінімальний поріг у розмірі 150 євро, до досягнення якого вантажі меншої вартості звільняються від виконання зобов'язань у рамках СВАМ.

Надалі продовжується робота у Раді ЄС та Європейському Парламенті з розгляду законодавчих пропозицій пакету «Fir for 55» щодо оновлення системи торгівлі

викидами ЄС, розподілу зусиль зі скорочення викидів державами-членами, викидів та абсорбції від землекористування, зміни землекористування та лісового господарства, стандартів викидів CO₂ для автомобілів та мікроавтобусів, СВАМ, Соціального кліматичного фонду тощо.

Єврокомісія схвалила [проєкт Регламенту про фторовані парникові гази](#), внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937 та скасування Регламенту (ЄС) № 517/2014. Зміни стосуються таких питань, як: забезпечення більших амбіцій (зокрема скорочення до 2050 р. кількості гідрофторвуглеводнів на ринку ЄС на 98% порівняно з 2015 р.); покращення правозастосування та впровадження (зокрема, посилення контролю за імпортом та експортом, посилення санкцій та їх уніфікація, запровадження більш жорстких правил реєстрації та введення фіксованої ціни на квоти); впровадження більш комплексного моніторингу (зокрема, охоплення ширшого спектру речовин і видів діяльності, удосконалення процедури звітності та перевірки даних) та забезпечення дотримання Монреальського протоколу.

Також Єврокомісія схвалила [проєкт Регламенту про речовини, що руйнують озоновий шар](#), та скасування Регламенту (ЄС) № 1005/2009.

Зміни, зокрема, стосуються: забезпечення вищих амбіцій (вимога про видалення або знищення озоноруйнівних речовин з ізоляційної піни, що використовується під час реконструкції та знесенні будівель); оптимізації та модернізації системи ліцензування, відмови від застарілих вимог щодо квотування і реєстрації; покращення правозастосування та моніторингу.

14 березня Єврокомісія оприлюднила анкету-опитувальник щодо можливостей регіонів та громад приєднатися до [Місії ЄС «Адаптація до зміни клімату»](#). Мета Місії – підтримка 150 регіонів та громад ЄС у прискоренні їх трансформації до кліматичної стійкості. Підписавши Хартію (Статут) Місії, регіони та громади матимуть доступ до її механізмів та інструментів, спрямованих на адаптацію

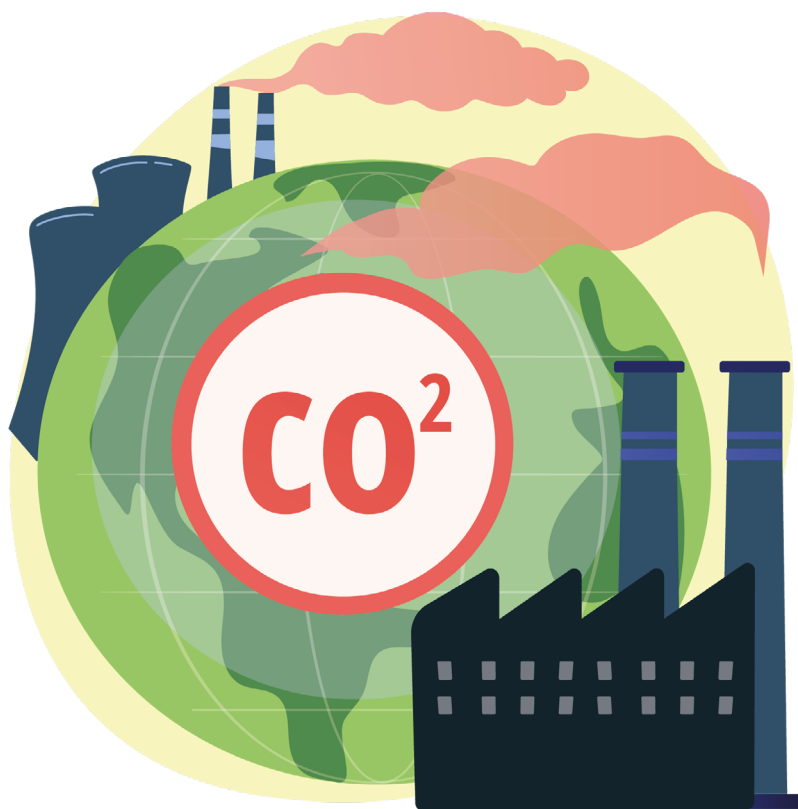
до наслідків зміни клімату. З певними обмеженнями участь у Місії можуть брати також регіони та громади третіх країн, асоційованих з ЄС або які ведуть переговори про асоціацію з Horizon Europe. У квітні 2022 року Європейська Комісія розпочала переговори щодо [приєднання України до Програми LIFE](#) – фінансового інструменту ЄС для захисту довкілля та впровадження кліматичних заходів. Приєднавшись до Програми LIFE, Україна може отримати фінансування заходів, спрямованих на відновлення довкілля після руйнувань, спричинених російським вторгненням.

Висновки

Діяльність інституцій ЄС у сфері зміни клімату проводилася у напрямі прийняття політико-правових документів (таких, як 8-ої Програми дій з довкілля, висновків Ради ЄС з питань кліматичної дипломатії ЄС, сталих вуглецевих циклів в аграрному та лісовому секторах, цивільного захисту у зв'язку зі зміною клімату) та продовження розгляду законодавчих ініціатив, зокрема пакету «Готові до 55».

У зв'язку з війною рф проти України наголошується на необхідності посилення переговорів щодо впровадження пакету «Готові до 55» та розгортання ЄЗК в частині пришвидшення декарбонізації і досягнення незалежності від викопних палив. Водночас європейська екологічна громадськість звернула увагу, що посилення реагування ЄС на безпекові виклики, зокрема зі скорочення імпорту викопного палива з рф та інших країн, не повинно допустити прийняття рішень (таких, як продовження використання вугілля або поновлення роботи вугільних електростанцій, інвестиції в розвідку викопного палива в Європі тощо), які ставлять під загрозу досягнення кліматичних амбіцій ЄЗК.

Рекомендації

Враховуючи внесення Єврокомісією законодавчих пропозицій щодо перегляду регламентів про фторовані гази та речовини, які руйнують озоновий шар, Україні необхідно актуалізувати роботу з адаптації національного законодавства у рамках Угоди про асоціацію з огляду на оновлені версії таких актів.

Окремої уваги заслуговує питання пом'якшення впливу СВАМ на економіку України, враховуючи як поточну ситуацію, спричинену війною РФ проти України, так і планування повоєнної відбудови. З огляду на [пропозицію](#) Єврокомісії про тимчасову лібералізацію торгівлі (скасування імпорتنих мит, які залишаються у рамках ПВЗВТ, незастосування антидемпінгового мита і спільних захисних правил щодо імпорту), Україні варто продовжити переговори щодо пільгового/особливого режиму застосування до неї СВАМ у рамках загального перехідного етапу запровадження СВАМ в ЄС до 2025 року. Будь-які винятки та послаблення мають носити виключний і тимчасовий характер та не підмінювати подальшу адаптацію економіки України до запровадження СВАМ, що може бути підтримана в рамках повоєнного відновлення через інтеграцію у ланцюги доданої вартості саме у тих сферах, які би зменшили або зняли негативний вплив СВАМ на продукцію українського експорту.

Пропонується ініціювати та просувати діалог в частині доступу України до механізмів ЄС, які надають інституційну, організаційну та фінансову підтримку у реалізації кліматичних та екологічних проєктів, включаючи інструменти ЄЗК для міст. Прикладом можуть слугувати переговори, які започатковані щодо приєднання України до Програми LIFE.

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

Від початку кварталу продовжувалась активна політика ЄС із оновлення законодавства у сфері охорони довкілля. У січні 2022 р. Єврокомісія розпочала [публічні консультації](#) щодо перегляду регламенту REACH (хімічні речовини). В цілому, ця ініціатива спрямована на підвищення ефективності механізму забезпечення безпечності використання хімічних речовин, що є на ринку ЄС, включаючи дозвільні механізми, заборонні, контроль тощо.

24 лютого Єврокомісія оприлюднила [проєкт](#) Директиви щодо сталого корпоративного врядування, яким пропонується забезпечити вимоги щодо корпоративного управління, спрямовані на виявлення та зменшення негативного впливу бізнесу на права людини та довкілля.

Основні події

17 березня відбулось [засідання](#) Ради ЄС з охорони довкілля, на якому міністри провели політичні дискусії щодо основних поточних екологічних реформ в ЄС, зокрема й в рамках пакету «Готові до 55». Основні теми включали проєкти регламентів щодо батарей, щодо торгівлі товарами, ланцюги виробництва яких пов'язані із знелісненням чи деградацією земель (деревина, шкіра, шоколад, меблі), щодо стійких органічних забруднювачів.

5 квітня Єврокомісія завершила публічні консультації та внесла [пропозицію](#) щодо реформи у сфері промислового забруднення. Пропозиція ЄК включає [зміни](#) до Директиви 2010/75/ЄС про промислові викиди (включена до Додатку XXX Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), [заміну](#) Регламенту (ЄС) 166/2006 щодо реєстру викидів та переносу забруднювачів, та [пакет](#) пропозицій щодо сталості товарів.

Запропоновані зміни у сфері промислового забруднення включають жорсткіші підходи до видачі дозволів (ускладнення видачі дозволів на основі найменш вимогливих НДТМ [найкращі доступні технології та методи управління]), спрощення дозвільних процедур для передових екологічних технологій, включення енергоефективності до вимог дозволів для промислових установок, розширення сфери дії Директиви 2010/75/ЄС (зокрема, у сфері тваринництва та птахівництва, видобутку мінеральної сировини та виробництва батарей). Передбачається повна заміна існуючого Регламенту щодо реєстрів викидів та переносу забруднювачів (E-PRTR Regulation) з метою створення нового порталу промислових викидів.

6 квітня була затверджена **нова** 8-ої Програми дій з довкілля до 2030 року, яка набрала **чинності** 2 травня. Програма має шість пріоритетних завдань (досягнення цілей зі скорочення викидів парникових газів та кліматичної нейтральності, посилення спроможності з адаптації до наслідків зміни клімату, перехід до циркулярної економіки, впровадження цілей щодо нульового забруднення, збереження біорізноманіття, та зменшення екологічних наслідків споживання та виробництва). Програма є базовим стратегічним документом впровадження екологічної політики ЄС.

Висновки

Протягом зазначеного кварталу відбувалась інтенсифікація зусиль ЄС у створенні законодавчих рамок для охорони довкілля. Водночас, війна в Україні впливає на екологічний порядок денний в ЄС. Зокрема, цей вплив відбувається на політики у сферах сільського господарства та біорізноманіття через побоювання щодо продовольчої безпеки. Так, 2 березня Комісар ЄС з питань сільського господарства Януш Войцеховський зробив заяву, у якій допустив необхідність перегляду цілей Стратегії «Від ферми до виделки» (Farm to Fork Strategy) з точки зору послаблення її екологічної складової через потребу забезпечення продовольчої безпеки. У березні 2022 р. Єврокомісія також відклала винесення законодавчих пропозицій щодо охорони природи, збереження біорізноманіття та скорочення використання пестицидів (заміна відповідної директиви регламентом), що безпосередньо пов'язують із агресією РФ проти України. Цей вплив є системним, що підтверджується відповідними оцінками громадянського суспільства в ЄС.

Рекомендації

Врахувати поточні потреби продовольчої безпеки України та ЄС і координувати зусилля сторін у подоланні цих викликів, зокрема через залучення механізмів фінансування ЄС та адвокацію безпекових потреб України у поточних умовах (у співпраці як з урядами, так і громадськістю країн ЄС). Водночас ці заходи мають враховувати поступовий перехід до сталої продовольчої політики та сільського господарства і підтримці охорони довкілля у довшій перспективі у післявоєнний період.

У стратегії відновлення України необхідно повною мірою розглянути такі елементи як зелені облігації та природоорієнтовані рішення (nature-based solutions), що можуть значно сприяти залученню прямих іноземних інвестицій у процес відбудови.

УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТА ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА

За останні роки в ЄС було розроблено новий стратегічний підхід у сфері управління відходами та функціонування циркулярної економіки, на підставі якого відбувається розроблення оновленого законодавства.

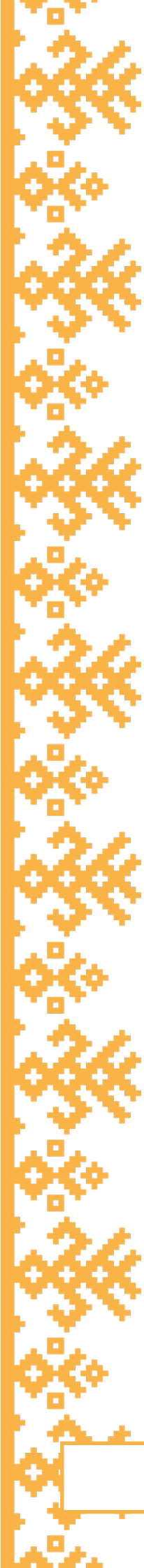
Зокрема, новий Робочий план з екодизайну та енергетичного маркування на 2022-2024 роки передбачає зміну діючих стандартів ЄС у цій сфері. Наразі енергетичному маркуванню підлягають 15 груп товарів. У 2021 році дотримання вимог до екологічності дизайну заощадили споживачам 120 млрд євро та знизили річне споживання енергії на 10%. До 2030 року передбачається зниження первинного енергоспоживання на 132 млн т н.е., що відповідає приблизно 150 млрд куб. м газу і майже еквівалентно щорічному імпорту російського газу ЄС.

Основні події

22-30 березня Єврокомісія представила у рамках ЄЗК пакет пропозицій, щоб зробити сталі продукти нормою в ЄС, посилити циркулярні бізнес-моделі, зокрема у виробництві та переробці текстильних виробів і будівництва, та розширити можливості споживачів для переходу до “зелених ринків”.

Усі ці документи встановлюють правила для розширення можливостей споживачів у «зеленому» переході, зокрема належного інформування щодо екологічності та стійкості продуктів та краще захищені від грінвошингу.

Грінвошинг (за аналогією до whitewashing - відбілювання репутації) — недоброчесні форми і практики маркетингу, які роблять акцент на екологічності компанії, продукції або послуг без відповідних підстав, або перебільшенні цих характеристик, з метою введення споживача в оману.

Як передбачено у [Плані дій з циркулярної економіки](#), Єврокомісія у [комюніке](#) щодо сталих товарів пропонує забезпечити відповідність товарів на ринку ЄС критеріям екологічності протягом усього їхнього життєвого циклу: від фази проектування до щоденного використання, перепрофілювання і закінчення терміну експлуатації. Серед основних вимог - довговічність виробу, надійність, можливість повторного використання, можливість оновлення, ремонтпридатність, простота обслуговування та відновлення; обмеження на наявність речовин, що унеможливають циркулярність виробів і матеріалів, скорочення використання енергії або енергоефективність продукції; скорочення використання ресурсів або ресурсоефективності продукції; мінімальний вміст вторинної сировини в продуктах; ремонт та переробка виробів і матеріалів; вплив продукції на навколишнє середовище протягом життєвого циклу, включаючи вуглецевий та екологічний слід; запобігання та зменшення відходів, у тому числі відходів упаковки.

У цій сфері Комісія пропонує чотири ключові ініціативи: проєкт [Регламенту про екодизайн для сталих продуктів](#) (ESPR), [Робочий план з екодизайну та енергетичного маркування на 2022-2024 роки](#), проєкт [змін до директив про права споживачів](#), [Директива про недобросовісні комерційні практики](#) (UCPD).

[Стратегія ЄС щодо екологічно чистого та циркулярного текстилю](#) (EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles) встановлює досить жорсткі правила продовження використання текстилю та запобігання “швидкій моді”, накопиченню текстильних відходів, запобігання забрудненню мікропластиком та знищенню непроданого текстилю. Ланцюги постачання мають відповідати вимогам сталості та екологічності не тільки у країнах ЄС, але і країнах, що імпортують текстиль до ЄС. Вимоги до виробників включають виготовлення придатного для тривалого та повторного використання текстилю, а такою соціальною компонентою вимог до розширеної відповідальності виробників - справедливу оплату праці, недопустимість використання дитячої праці тощо.

Зміни до Регламенту щодо будівельних матеріалів (the Construction Products Regulation) стосуються вдосконалення ринку будівельної продукції в ЄС та встановлення вимог щодо сталості для врахування цілей ЄЗК. Нові вимоги мають забезпечити більшу довговічність, ремонтпридатність, придатність до переробки. Якщо виробник вирішує розмістити будівельний продукт на єдиному ринку і цей продукт підпадає під дію гармонізованого стандарту або для нього було видано Європейську технічну оцінку, виробник повинен скласти декларацію відповідності. Це фактично стандартизація та сертифікація ринку будівельних матеріалів.

Висновки

Нові пропозиції Єврокомісії є інноваційними щодо впровадження розширеної відповідальності виробника на виконання Плану дій з циркулярної економіки. Значна увага приділяється стандартам екологічного, соціального та корпоративного управління (ESG) виробника як в цілому, так і щодо специфічних видів товарів (текстилю та будматеріалів). Новацією є також цифровий паспорт продукту, стандартизація і сертифікація будматеріалів у відповідності до цілей ЄЗК.

В Україні цей процес на дуже початковій стадії та поки що спрямований на регулювання та переробку відходів упаковки, а не на екологізацію вимог самого виробництва, ремонту та повторного використання певних груп товарів. Станом на середину лютого 2022 Міндовкілля планувало розробку законопроектів «Про упаковку та відходи з упаковки», «Про відходи видобувної промисловості», «Про батареї та акумулятори», «Про відходи електричного та електронного обладнання». Проте без рамкових стратегії та плану дій з циркулярної економіки в Україні, розроблених на базі відповідного плану ЄС, така робота може стати фрагментарною.

Водночас, війна значно змістила пріоритети на забезпечення більш нагальних потреб оборони та поводження з відходами війни, зокрема на початку квітня було повідомлено, що [Мінрегіоном разом з Міндовкілля та Конфедерацією будівельників](#) планується розробка механізмів утилізації відходів, що утворилися внаслідок руйнувань під час війни, в найбільш екологічний спосіб та повторно використання їх у будівельних роботах.

Рекомендації

Післявоєнна відбудова економіки України, окрім значних фінансових ресурсів та побудови інституційної спроможності, вимагатиме нових інноваційних підходів з урахуванням усіх принципів і положень циркулярної економіки ЄС. Це включає активну трансформацію як законодавства України по поводженню з відходами, так і вимог до первинної екологізації виробничих процесів та вироблених товарів і послуг. [Національний план управління відходами до 2030 року](#) потрібно буде переглядати та суттєво оновлювати з огляду на зміни у відповідному законодавстві ЄС.

Це передбачатиме прийняття та впровадження в Україні вже поданих законопроектів про управління та поводження з відходами, нових регламентів з екодизайну та енергетичного маркування; впровадження вимог Директиви 2009/125/ЄС та вимоги до груп продукції на основі критеріїв та правил, встановлених Регламентом (ЄС) № 66/2010, підходів щодо екологічного та вуглецевого сліду та «зелених» державних закупівель; створення та поширення критеріїв сталості не лише на продукти, а й послуги, включаючи соціальні; створення технічних можливостей долучення до [Європейського простору даних для «розумних» додатків](#) (European Dataspace for Smart Circular Applications). Проте, згадані кроки можуть набутися системного характеру за умови розробки рамкових стратегії та плану дій з циркулярної економіки в Україні.

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Станом на січень 2022 року бюджет ЄС передбачав виділення значних коштів на цілі, пов'язані з виконанням ЄЗК, зокрема необхідних енергетичних трансформацій, заходів в сфері клімату та довкілля, проведення досліджень та підтримки справедливого переходу.

Зокрема, 12,2 млрд євро передбачалось на фінансування програми Horizon Europe, що у значній мірі фокусується на кліматичних дослідженнях; 1,2 млрд євро - на фінансування Фонду справедливого переходу (Just Transition Fund) та 755,5 млн євро - на фінансування програми LIFE для підтримки заходів охорони довкілля та боротьби зі зміною клімату. Значна частина заходів із декарбонізації та «зеленого» відновлення також фінансується за рахунок пакету NextGenerationEU, який передбачений на 2021-2023 рр. із сумарним бюджетом у 750 млрд євро для фінансування заходів пост-ковідного відновлення економіки ЄС. Кризова ситуація та значні стрибки цін на ринках газу та електроенергії протягом звітного кварталу також значно підвищили актуальність окремих інструментів пакету NextGenerationEU, зокрема REACT-EU в частині заходів енергоефективності.

Окрім цього, в січні 2022 року Єврокомісією було затверджено оновлені Керівні принципи державної допомоги в галузі клімату, охорони навколишнього середовища та енергетики, що також охоплює правила надання фінансування суб'єктам господарювання із фондів ЄС, якщо вони були розподілені за участі національних органів влади. Оновлені Керівні принципи приділяють значну увагу кліматичній складовій, зокрема відповідність державної допомоги досягненню цілей кліматичної політики є одним з критеріїв допустимості такої допомоги у деяких випадках, коли мова йде про проекти пов'язані із викопними джерелами енергії, наприклад природним газом.

Основні події

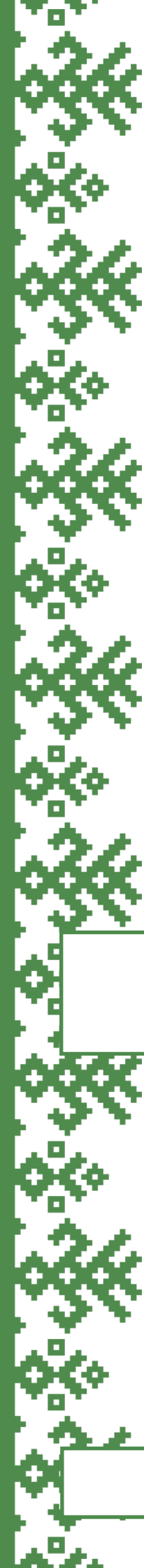
Початок повномасштабної війни РФ проти України у лютому 2022 року зумовив перегляд використання деяких фондів та переорієнтацію частини коштів на інші потреби.

Зокрема, окрім згаданого вище Інструменту технічної підтримки (Technical Support Instrument), у березні Єврокомісією було запропоновано збільшити фінансування в рамках вищезазначеного інструменту [REACT-EU](#) на 4,3 млрд євро для підтримки країн-членів ЄС, які приймають українських біженців (також було запропоновано створити окремий механізм для підтримки біженців з України – [CARE](#)). У квітні пропозицію було прийнято Радою ЄС.

Пропозиція щодо оновлених цілей ЄС в рамках REPowerEU у сферах енергоефективності та збільшення використання ВДЕ для заміщення викопного палива російського походження зумовила і відповідні плани щодо суттєвого збільшення фінансування. Зокрема, [Єврокомісія запропонувала](#) виділити додаткових 195 млрд євро до 2027 року на відповідні заходи.

Окрім того, значна увага приділяється заходам на національному рівні окремих держав-членів ЄС у контексті зменшення російського економічного впливу. Так, у березні Єврокомісія [схвалила](#) рішення уряду Німеччини щодо загальної схеми державної підтримки компаній у зв'язку з російським вторгненням до України, що поширюється на всі сектори економіки, включаючи енергетику.

На фоні агресивної війни проти України та у контексті подачі Україною офіційної заявки на набуття статусу країни-кандидата ЄС, активно обговорюються нові можливості доступу до фондів ЄС. Так, у квітні Єврокомісія [відкрила обговорення](#) щодо долучення України до зазначеної вище програми LIFE, яка передбачає фінансування заходів у сфері боротьби зі зміною клімату та охорони навколишнього середовища.

Також значно зросли можливості фінансування в рамках програм, до яких Україна уже частково долучена. Наприклад, в рамках програми Horizon Europe (Україна [завершила процедуру приєднання](#) на початку травня) було запущено платформу [ERA4Ukraine](#), що допомагатиме у залученні фінансування та співпраці для дослідників з України.

Надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до ЄС відкриє додаткові можливості для залучення фінансування, зокрема Інструменту передвступної підтримки ([Instrument for Pre-Accession Assistance](#)). Цей інструмент успішно функціонує з 2007 року та передбачає надання фінансування на розвиток окремих секторів економіки для країн-кандидатів. До цього інструменту наразі активно залучені країни Західних Балкан, де таким чином фінансується ряд проектів у сфері розвитку інфраструктури та покращення захисту довкілля. Досвід показує, що крім доступу до цільових програм та проектів допомоги ЄС відбувається і зростання обсягів прямих іноземних інвестицій. У випадку України це може бути важливим елементом післявоєнної «зеленої» відбудови.

Висновки

Наявна стабільна тенденція до збільшення фінансування заходів ЄЗК, що після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну також посилилась у світлі потреб диверсифікації джерел постачання енергоресурсів та збільшення енергетичної незалежності ЄС. Окремою складовою збільшення поточного фінансування є заходи солідарності з Україною та надання доступу до окремих програм ЄС. Із подальшим набуттям статусу країни-кандидата на вступ в ЄС, Україна може отримати прямий доступ до додаткових джерел фінансування, що доцільно використати для модернізації та «зеленої» відбудови економіки.

Рекомендації

Рекомендується на найвищому політичному рівні інформувати партнерів з ЄС щодо заходів «зеленої» відбудови у рамках загального підходу і стратегій/планів. На майданчику Національної ради з відновлення України від наслідків війни доцільно обговорити можливості залучення фондів ЄС, а також адаптації стратегічних цілей розвитку в сферах енергетики, кліматичної політики та охорони навколишнього середовища з огляду потенційні інвестиційні можливості у зв'язку з новими пріоритетами в ЄС.

Окремо слід визначити механізм долучення України до додаткових джерел фінансування у короткій перспективі: наприклад, для підтримки суб'єктів господарювання та домогосподарств в умовах критичного зростання цін на енергетичні ресурси, подібно до механізмів в ЄС, також долучення України до додаткових фондів ЄС із отриманням статусу країни-кандидата.

